

**UCHWAŁA NR LXIII/303/2014
RADY GMINY GRĘBOCICE**

z dnia 26 sierpnia 2014 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy
w rodzinie Gminy Grębocice na lata 2014-2016**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 08 marca 1990r. o samorządzie gminnym / Dz. U. z 2013 r., poz. 594 ze zmianami/, art. 17 ust. 1, pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej /Dz. U z 2013r., poz. 182 ze zmianami/, art.6 ust.2 pkt.1 ustawy dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180, poz.1493 ze zmianami) Rada Gminy Grębocice uchwala co następuje:

§ 1. Uchwala się Program Przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie Gminy Grębocice na lata 2014-2016 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała V/25/2011 r. Rady Gminy Grębocice z dni 17 lutego 2011 r. w sprawie uchwalenia Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy Grębocice na lata 2011 - 2015

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Grębocice.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Tadeusz Kuzara

Załącznik do Uchwały nr
Rady Gminy Grębocice z dnia

Załącznik do Uchwały Nr LXIII/303/2014
Rady Gminy Grębocice
z dnia 26 sierpnia 2014 r.

**PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
W RODZINIE GMINY GRĘBOCICE
NA LATA 2014-2016**

2014

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
I. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU	9
II. INFORMACJE OGÓLNE O GMINIE	10
III. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE	12
1. STOSOWANIE AGRESJI I PRZEMOCY PRZEZ DZIECI I MŁODZIEŻ SZKOLNĄ ORAZ W ŚRODOWISKU RODZINNYM	12
2. ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE W ŚRODOWISKU LOKALNYM.....	14
3. POMOC I WSPARCIE DLA OSÓB I RODZIN DOTKNIĘTYCH PROBLEMEM PRZEMOCY W RODZINIE.....	20
IV. CELE I ZADANIA	24
V. FINANSOWANIE PROGRAMU.....	34
VI. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU	34
SPIS WYKRESÓW	36

WPROWADZENIE

Przemoc w rodzinie jest poważnym, zataczającym coraz szersze kręgi problemem o dużej szkodliwości społecznej, który stanowi jedno z podstawowych zagrożeń dla rodziny i jej członków. Polega na jednorazowym lub powtarzającym się umyślnym działaniu lub zaniechaniu naruszającym prawa lub dobra osobiste osoby najbliższej, a także innych osób zamieszkujących wspólnie lub wspólnie gospodarujących, w szczególności narażającym te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszającym ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodującym szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym oraz wywołującym cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Najczęściej ofiarami przemocy w rodzinie są kobiety i dzieci, nierzadko osoby starsze i niepełnosprawne, czasami mężczyźni. Zjawisko to występuje we wszystkich grupach społecznych niezależnie od poziomu wykształcenia czy sytuacji materialnej. Przemoc jest demonstracją siły i chęcią przejęcia kontroli nad drugą osobą, powoduje u ofiary niską samoocenę, poczucie bezsilności i bezradności, ciągły niepokój, depresję oraz choroby związane ze stresem. Dla dzieci doznających lub będących świadkami przemocy jej skutki są nieodwracalne i mogą objawiać się dopiero w życiu dorosłym.

Wyodrębnia się kilka rodzajów przemocy, które mają swoje charakterystyczne wyznaczniki, ale też wiele elementów wspólnych. Jedną z nich jest przemoc fizyczna, która obejmuje wszelkiego rodzaju bezpośrednie działania z użyciem siły, tj. popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.

Następnym rodzajem przemocy jest przemoc psychiczna, która odznacza się sprawowaniem przez sprawcę kontroli nad ofiarą i przyjmuje formę wyśmiewania poglądów, religii, pochodzenia, narzucania własnych poglądów, karania poprzez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stałą krytykę, wmawiania choroby psychicznej, izolację społeczną (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domagania się posłuszeństwa, ograniczania snu i pożywienia, degradacji werbalnej (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowania gróźb itp.

Kolejnym rodzajem przemocy jest przemoc seksualna, która polega na wymuszaniu pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, seksu z osobami trzecimi, sadystycznych form współżycia seksualnego oraz demonstrowaniu zazdrości i krytyce zachowań seksualnych.

Innym rodzajem przemocy jest przemoc ekonomiczna, która obejmuje działania mające na celu całkowite uzależnienie finansowe ofiary od sprawcy, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny. Rodzajem przemocy jest również zaniedbywanie, które wiąże się z niezaspokajaniem podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych, odrzuceniem emocjonalnym.

Przemoc dzieli się również na gorącą, czyli taką, która naładowana jest furią, złością, gniewem, jest pełna ekspresji oraz przemoc chłodną, która stosowana jest bez gniewu, z premedytacją, jest uporządkowana, mogą jej przyświecać pozytywne cele, tj. przekonania, filozofia, wiara itp.

W świetle polskiego prawa przemoc w rodzinie jest przestępstwem, które w zależności od tego, czy ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigane z różnych artykułów kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, jest kwalifikowana jako przestępstwo polegające na fizycznym lub psychicznym znęcaniu nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny (art. 207 KK).

Według danych Policji, w 2013 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, wzrosła z 51.292 do 61.047 liczba wypełnionych przez policjantów formularzy Niebieskiej Karty, w tym wszczynających procedurę z 44.146 do 50.934 oraz dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury z 7.146 do 10.113. Ogólna liczba ofiar przemocy zwiększyła się z 76.993 w 2012 roku do 86.797 w 2013 roku. Poszerzyło się również grono osób podejrzanych o przemoc – z 51.531 w 2012 roku do 61.450 w 2013 roku. Wśród ofiar przemocy większość stanowiły kobiety (65,3%, tj. 50.241 osób w 2012 r. i 67,1%, tj. 58.310 osób w 2013 r.), a wśród podejrzanych osób o przemoc mężczyźni (92,6%, tj. 47.728 osób w 2012 r. i 92,4%, tj. 56.755 w 2013 r.). W gronie podejrzanych sprawców ponad 60% stanowiły osoby będące pod wpływem alkoholu (60,9%, tj. 31.387 osób w 2012 r. i 61,2%, tj. 37.650 osób w 2013 r.). Warto dodać, iż w 2013 roku spadła liczba dzieci z rodzin

dotkniętych przemocą, które zostały umieszczone w niezagrażającym im miejscu, np. w rodzinie zastępczej, dalszej rodzinie czy placówce opiekuńczej (z 527 w 2012 r. do 426).

Obraz zjawiska przemocy w rodzinie wyłania się również z wyników badań ogólnopolskich. Pierwsze z nich pn. „Polacy wobec zjawiska przemocy w rodzinie oraz opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie”, przeprowadzone przez TNS OBOP w 2007 roku na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej wykazały m.in., że: przemoc w rodzinie jest zjawiskiem dostrzeganym w polskim społeczeństwie; dotyczy ona średnio około połowy rodzin, doświadczył jej więcej niż co trzeci Polak (36%), najczęściej dostrzeganymi formami przemocy są przemoc psychiczna (52%) i fizyczna (44%), w mniejszym stopniu ekonomiczna (26%) i seksualna (9%) oraz że przemoc wobec dzieci jest zjawiskiem występującym stosunkowo często (14% respondentów żyło w gospodarstwie, w którym ofiarą przemocy było dziecko).

Z kolei wyniki badań z 2010 roku pn. „Zjawisko przemocy w rodzinie wobec kobiet i mężczyzn”, także przeprowadzonych przez TNS OBOP na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej potwierdziły, że wśród ofiar przemocy większość stanowią kobiety (61%), które jednocześnie są najczęściej ofiarami przemocy seksualnej (90%). W przypadku przemocy ekonomicznej, psychicznej i fizycznej kobiety stanowią odpowiednio 70, 64 i 63% ofiar.

Wyniki innych badań, przeprowadzonych w 2012 roku przez Millward Brown SMG/KRC na zamówienie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach projektu pn. „Diagnoza dotycząca realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wykonywanych przez zespoły interdyscyplinarne/grupy robocze, a także realizacji procedury „Niebieskie Karty” w oparciu o rozporządzenie w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”, pozwoliły stwierdzić, że: 62% osób dotkniętych przemocą w rodzinie, których sytuacją, w ramach realizacji procedury „Niebieskie Karty”, zajmował się zespół interdyscyplinarny wraz z grupami roboczymi stanowiły wyłącznie kobiety, większość badanych zespołów interdyscyplinarnych funkcjonuje w gminach wiejskich (63%), jedna czwarta (24%) w gminach miejsko-wiejskich, a nieco ponad jedna dziesiąta (13%) w gminach miejskich, w skład zespołów interdyscyplinarnych wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (100%), Policji (100%), gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych (100%), oświaty (99%) i ochrony zdrowia (94%), a także kuratorzy sądowi (88%), rzadziej przedstawiciele organizacji

pozarządowych (48%) i Prokuratury (16%), w 2012 roku procedurę „Niebieskie Karty” realizowało 96% badanych zespołów interdyscyplinarnych; najczęściej wszczynali ją policjanci (94%) i pracownicy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (67%), wypełniając formularz „Niebieska Karta – A”, a następnie przekazując go przewodniczącemu zespołu (także do przedstawicieli tych instytucji najczęściej trafiały zgłoszenia o przemocy w rodzinie). Z badań wynika również, że zdecydowana większość zespołów interdyscyplinarnych wywiązuje się z nałożonych na nie obowiązków i zadań.

Podstawowym aktem prawnym, który określa w Polsce zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i osób stosujących przemoc w rodzinie, jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.). W jej myśl osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego; interwencji kryzysowej i wsparcia; ochrony przed dalszym krzywdzeniem przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej; zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie; badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie oraz zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania. Wobec osób stosujących przemoc w rodzinie podejmuje się natomiast środki mające na celu zapobieganie ich kontaktowaniu się z osobami pokrzywdzonymi oraz oddziaływania korekcyjno-edukacyjne.

W celu tworzenia warunków skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie Rada Ministrów przyjęła w dniu 29 kwietnia 2014 roku Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020, który na szczeblu centralnym i wojewódzkim jest realizowany i monitorowany przez, odpowiednio, Wojewódzkiego i Krajowego Koordynatora Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Program określa szczegółowe cele polegające na:

- zintensyfikowaniu działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- zwiększeniu dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- zwiększeniu skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- zwiększeniu poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Program wskazuje także na cztery podstawowe obszary oddziaływań wobec różnych grup odbiorców. Są to:

- profilaktyka i edukacja – obszar kierowany do ogółu społeczności,
- ochrona i wsparcie osób doświadczających przemocy – obszar kierowany do ofiar przemocy w rodzinie,
- oddziaływania wobec sprawców przemocy w rodzinie – obszar kierowany do osób stosujących przemoc, jak również do właściwych służb zajmujących się oddziaływaniem na te osoby,
- podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów podejmujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie – obszar kierowany do kadr realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane są przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego. Na szczeblu gminnym obejmują one tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym m.in.:

- diagnozę zjawiska przemocy w rodzinie,
- opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych,
- prowadzenie interwencji i poradnictwa w zakresie przeciwdziałania przemocy w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,

- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych,
- współpracę z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz ofiar przemocy w rodzinie,
- zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2009 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- zwiększenie dostępności mieszkań socjalnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- stosowanie procedury „Niebieskie Karty”.

Niniejszy program został przygotowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Grębocicach. Składa się z kilku części. W pierwszej zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia programu.

Druga i trzecia część programu obejmują informacje ogólne na temat oraz diagnozę zjawiska przemocy w rodzinie w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane od podmiotów działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców oraz analizę ankiet skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz mieszkańców, w tym reprezentantów samorządu lokalnego.

Czwarta część programu, obejmująca przygotowany w formie zestawień tabelarycznych harmonogram, wyznacza cele i niezbędne do podjęcia zadania, wskazując m.in. realizatorów poszczególnych zapisów oraz czas ich wdrożenia.

Piąta i szósta część programu zawierają informacje na temat sposobu finansowania dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego w części czwartej dokumentu zestawu wskaźników monitoringowych.

I. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU

Obowiązek opracowania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Grębocice na lata 2014-2016 wynika z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie”.

Program pozostaje w zgodności ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grębocice na lata 2014-2020 oraz Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 i umożliwia aplikowanie o dodatkowe środki finansowe w oparciu o ogłaszany przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej program osłonowy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Na treść i realizację Programu mają również wpływ m.in. następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2013 r., poz. 594 ze zm.),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 182 ze zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 124 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.),
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 788 ze zm.),
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 ze zm.),
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2004 r., Nr 256, poz. 2572 ze zm.),

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 ze zm.),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 r., Nr 209, poz. 1245).

II. INFORMACJE OGÓLNE O GMINIE

Gmina Grębocice położona jest w północnej części województwa dolnośląskiego. Obejmuje obszar 122 km². Graniczy od północy z gminami Głogów i Pęcław, od wschodu z gminą Rudna, od południowego zachodu z gminą Polkowice oraz od zachodu z gminą Jerzmanowa. Obszar gminy pod względem ukształtowania terenu dzieli się (według Kondrackiego) na część płaską, nizinną, tj. mezoregion Pradoliny Głogowskiej oraz część pagórkowatą (wzgórza), tj. mezoregion Wzgórza Dalkowskie. Na terenie gminy znajduje się 21 miejscowości w tym 17 sołectw: Bucze, Duża Wólka, Grębocice, Grodowiec, Grodziszczce, Krzydłowice, Kwielice, Obiszów, Ogorzelec, Proszyce, Retków, Rzeczyca, Stara Rzeka, Szymocin, Trzęsów, Wilczyn, Żabice i 3 osady: Czerńczyce, Świnino i Proszówek oraz przysiółek Bieńków.

Gmina leży w dorzeczu Odry (rzeka przepływa w odległości 12 km od Grębocic), w mezoregionie Pradolina Głogowska i mezoregionie Wzgórza Dalkowskie. Od północy graniczy z gminami Głogów i Pęcław, od wschodu z gminą Rudna, od południowego zachodu z gminą Polkowice, a od zachodu z gminą Jerzmanowa.

Na koniec 2013 roku gmina Grębocice liczyła 5.361 mieszkańców, w tym 2.665 kobiet. W ostatnich latach widoczny jest, mimo zwiększającej się liczby ludności gminy, systematyczny wzrost liczby osób starszych, co świadczy o postępującym procesie starzenia się społeczności lokalnej.

Gmina Grębocice jest gminą wiejską o charakterze rolniczym. W strukturze użytków przeważają użytki rolne, lasy i zadrzewienia.

W gminie funkcjonuje ponad 250 podmiotów gospodarczych. Na koniec 2013 roku działalność gospodarcza była przede wszystkim prowadzona w postaci handlu hurtowego i detalicznego oraz usług w zakresie napraw oraz budownictwa.

Szansą na rozwój gospodarczy gminy jest turystyka, w tym agroturystyka. Do miejsc zasługujących na szczególną uwagę należą Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Grodowiec”, oraz rezerwat przyrody „Uroczysko Obiszów”, a także liczne na terenie gminy zabytki architektoniczne. Nie bez znaczenia jest również położenie południowo-zachodniej części gminy na obrzeżu obszaru górniczego kopalń „Rudna” i „Sieroszowice”, Głógów Głęboki Przemysłowy GG-1; większość tego terenu leży na złożu rud miedzi.

Od kilku lat zmniejsza się w gminie poziom bezrobocia. Na koniec 2013 roku udział osób pozostających bez pracy w ogóle jej mieszkańców w wieku produkcyjnym wyniósł 8%). Wśród bezrobotnych największe grupy stanowią osoby młode, które nie podjęły jeszcze pracy bądź posiadają niewielkie doświadczenie zawodowe, a także osoby pozostające bez pracy długotrwale.

W ostatnich latach zwiększa się liczba mieszkań w gminie, podobnie jak liczba mieszkań będących w jej zasobach. Większość mieszkań wyposażona jest w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania. Nieco gorzej wygląda dostępność gazu sieciowego.

Gmina Grębocice posiada sieć placówek oświatowych, na którą składają się: przedszkole posiadające 3 oddziały przedszkolne, 2 szkoły podstawowe i gimnazjum. W gminie funkcjonują również podmioty prowadzące działalność kulturalną. Wśród nich wiodącą rolę odgrywa Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka w Grębocicach.

Gmina dysponuje bazą sportowo-rekreacyjną obejmującą 11 obiektów, w tym halę sportową. Podmiotami, które zaspokajają potrzeby rekreacyjno-sportowe jej mieszkańców są działające na terenie gminy organizacje pozarządowe, w tym kluby i zespoły sportowe.

W gminie funkcjonują 2 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej które oferują podstawową opiekę medyczną i usługi stomatologiczne, oraz działa 1 apteka.

Główną instytucją realizującą w gminie zadania pomocy społecznej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grębocicach, a nad bezpieczeństwem publicznym mieszkańców czuwa mający siedzibę w tej miejscowości Rewir Dzielnicowych.

Sektor pozarządowy funkcjonujący w gminie obejmuje ponad 20 organizacji pozarządowych.

III. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE

1. STOSOWANIE AGRESJI I PRZEMOCY PRZEZ DZIECI I MŁODZIEŻ SZKOLNĄ ORAZ W ŚRODOWISKU RODZINNYM

Diagnoza zjawiska agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży szkolnej oraz w środowisku rodzinnym została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących w gminie placówkach oświatowych. Badania te umożliwiły zdiagnozowanie środowiska szkolnego i rodzinnego pod kątem występowania agresji i przemocy, pozyskanie informacji na temat podejmowanych działań profilaktycznych i wychowawczych, form pomocy świadczonym uczniom stosującym agresję i przemoc oraz rodzinom zmagającym się z problemem przemocy domowej, współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także działań, jakie należałoby podjąć, by skuteczniej przeciwdziałać temu zjawisku.

Do analizy przedłożono w sumie 3 ankiety wypełnione przez dyrektorów lub pedagogów z następujących placówek: Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego w Grębocicach (ul. Szkolna 2), Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Rzeczycu (Rzeczyca 1) oraz Gimnazjum im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego w Grębocicach (ul. Szkolna 4).

Rozpoznanie środowiska szkolnego i rodzinnego pod kątem występowania agresji i przemocy

Wszystkie ankietowane placówki prowadzą rozpoznanie środowiska szkolnego i rodzinnego pod kątem występowania problemów agresji i przemocy. Dotychczas podjęte badania miały głównie charakter ankietowy (przybierały również formę wywiadów środowiskowych, obserwacji i rozmów indywidualnych), a ich adresatami, obok dzieci i młodzieży, byli ich rodzice. Wyniki badań pokazały, że uczniowie zazwyczaj czują się w szkole bezpiecznie, a wszelkie przejawy agresji i przemocy są odnotowywane rzadko i natychmiast rozwiązywane. Badania pozwoliły również stwierdzić, że dzieci i młodzież dostrzegają przypadki agresji i przemocy w środowisku rodzinnym i w miejscu zamieszkania (boisko, sklep, park, przystanki autobusowe).

Podejmowane działania profilaktyczne i wychowawcze

W ankietowanych placówkach podejmowane są różnorodne działania profilaktyczne i wychowawcze służące zapobieganiu agresji i przemocy. Najczęściej przybierają one formę zajęć, warsztatów, konkursów, programów i kampanii profilaktycznych, edukacyjnych i wychowawczych (np. „Bezpieczna szkoła”, „Sztuka motywacji i pozytywnego myślenia”, „Cyberprzemoc”, „Z nami bezpieczniej”, „Odpowiedzialność nieletnich”, „Uczymy się mówić NIE!”, „Dobry, zły, potajemny dotyk”, „Co zrobić ze swoją złością”, „Przemoc to niemoc”, „Agresja i przemoc w rodzinie”, „Stop przemocy”), m.in. z udziałem policjantów, oraz rozmów indywidualnych z wychowawcą, dyrektorem i nauczycielem. Ponadto uczniowie mają możliwość korzystania z telefonu zaufania dla dzieci i młodzieży (nr 116 111).

Formy pomocy dla uczniów stosujących agresję i przemoc oraz rodzin zmagających się z problemem przemocy domowej

W ankietowanych placówkach udzielana jest pomoc uczniom oraz ich rodzicom dotkniętym problemami agresji i przemocy. Przybiera ona formę rozmów indywidualnych oraz konsultacji z pedagogiem szkolnym i psychologiem, terapeutą i kuratorami sądowymi, a także zajęć świetlicowych. Uczniowie i ich rodzice są również kierowani do instytucji, które zajmują się wspieraniem rodzin dotkniętych problemami agresji i przemocy oraz wspomagają działalność profilaktyczno-wychowawczą szkoły (np. Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Polkowicach). Warto dodać, że w celu skutecznego radzenia sobie z problemami uczniów oraz udzielania im odpowiedniego wsparcia, nauczyciele stale uczestniczą w szkoleniach.

Współpraca z innymi instytucjami i organizacjami

Wszystkie badane placówki podejmują współpracę z instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania agresji i przemocy. Należą do nich: działające w Grębocicach – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Rewir Dzielnicowych, funkcjonujące w Polkowicach – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Komenda Powiatowa Policji oraz Sąd Rejonowy w Głogowie – Wydział

Rodzinny i Nieletnich i kuratorzy sądowi, a także Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” oraz organizacje pozarządowe, w tym: Towarzystwo Przyjaciół Dzieci oraz Stowarzyszenie dla Dzieci i Młodzieży „Szansa” w Głogowie.

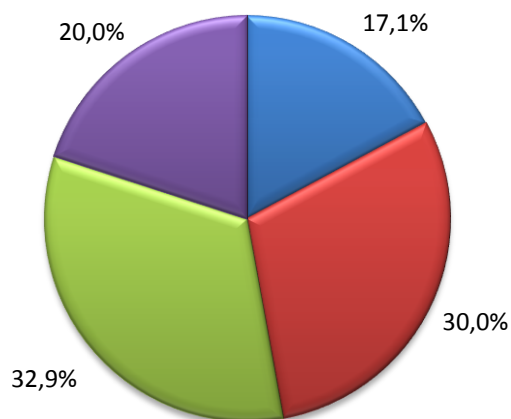
2. ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE W ŚRODOWISKU LOKALNYM

W ramach diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie przeprowadzono również badania ankietowe wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, mieszkańców gminy, przedstawicieli organizacji pozarządowych i kościoła.

Badania te posłużyły m.in. określeniu skali zjawiska w gminie i form, jakie przybiera, zidentyfikowaniu przyczyn stosowania przemocy, jej ofiar i sprawców, ocenie prowadzonych działań profilaktycznych oraz oferty pomocy świadczonej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, a także wskazaniu działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym problemem. Do analizy przedłożono w sumie 71 wypełnionych anonimowo ankiet.

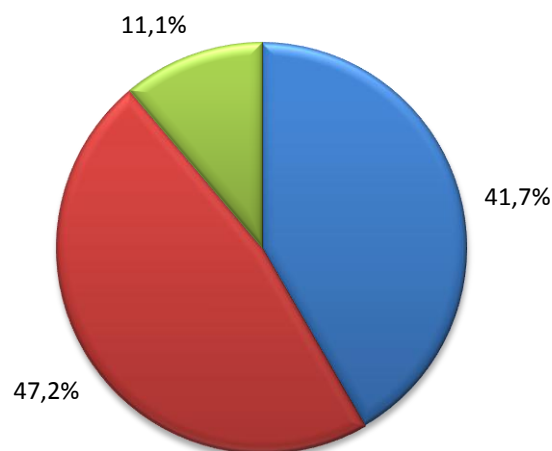
W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o znajomość przypadków przemocy w rodzinie oraz o rodzaje przemocy w rodzinie, jakie najczęściej występują w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 1. Czy w Pani/Pana najbliższym otoczeniu występuje zjawisko przemocy w rodzinie?

- znam takie przypadki
- słyszałem(-am) o takich przypadkach
- nie znam takich przypadków
- nie słyszałem(-am) o takich przypadkach

Wykres 2. Jakie rodzaje przemocy w rodzinie najczęściej występują w gminie?

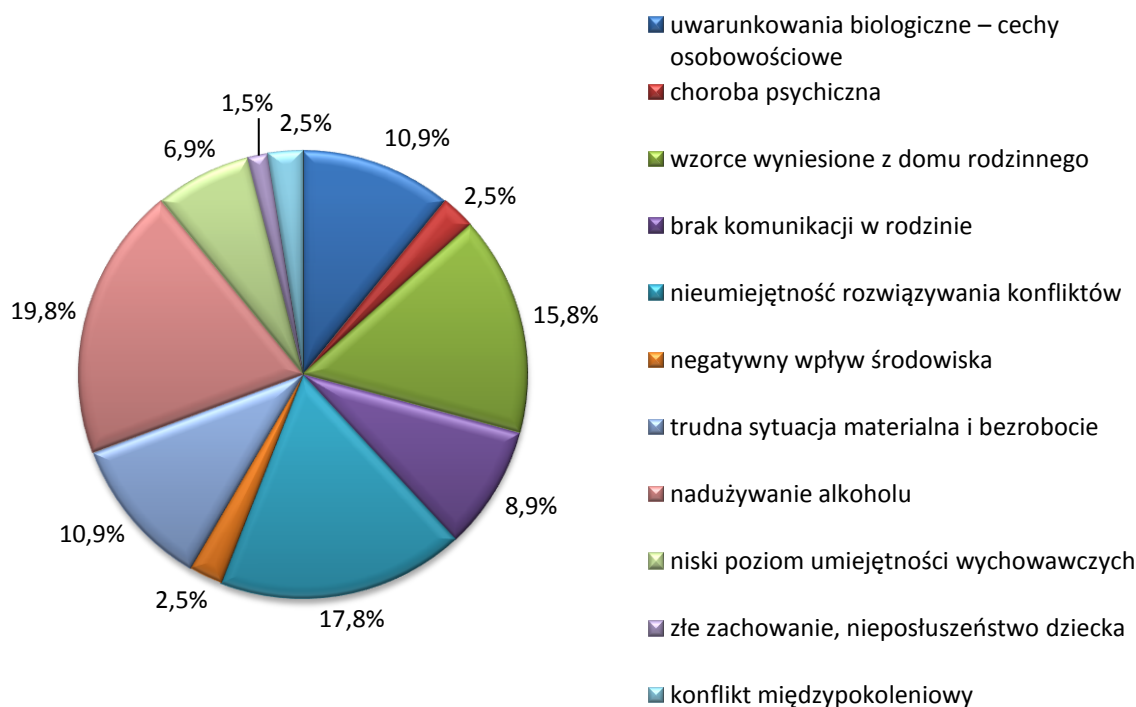
- przemoc fizyczna
- przemoc psychiczna
- przemoc ekonomiczna

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Większość ankietowanych (łącznie 52,9%) stwierdziła, że nie zna przypadków występowania przemocy w rodzinie w gminie bądź o nich nie słyszała. Jednocześnie 47,1% badanych. było odmiennego zdania. W opinii respondentów najczęstszymi formami przemocy są przemoc psychiczna (47,2%) i fizyczna (41,7%).

Odpowiadając na następane pytanie, badani wskazywali przyczyny przemocy w rodzinie. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Najczęstsza przyczyna przemocy w rodzinie

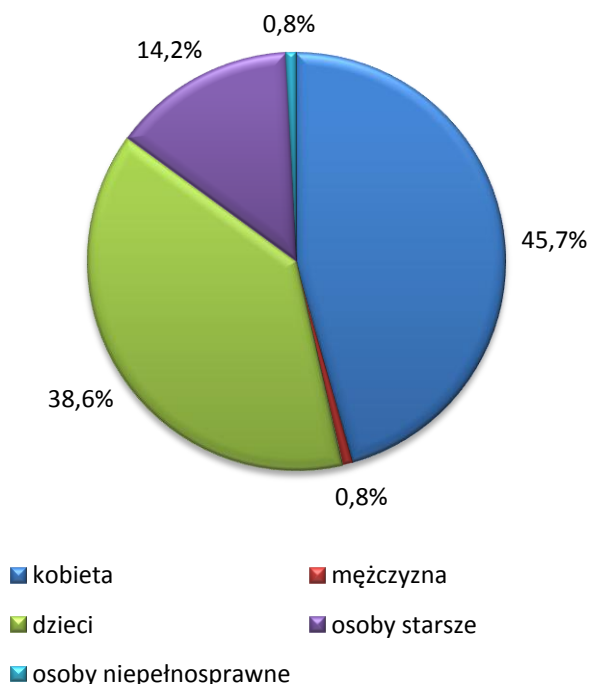

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

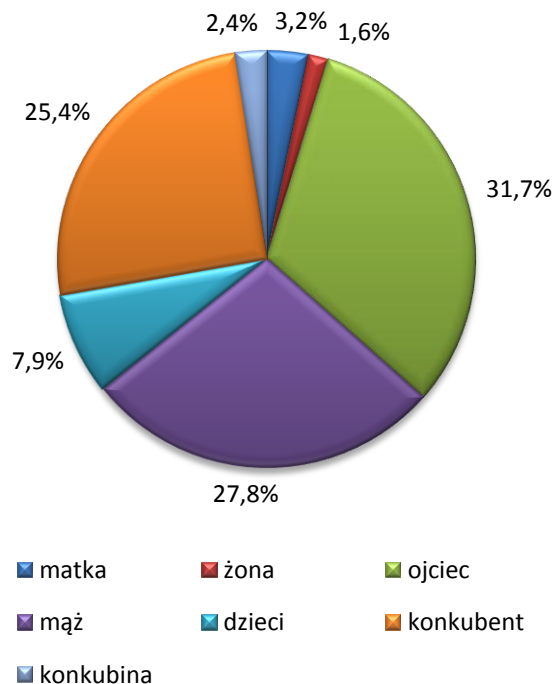
Zdaniem respondentów do najczęstszych powodów przemocy w rodzinie należą: nadużywanie alkoholu (19,8%), nieumiejętność rozwiązywania konfliktów (17,8%) oraz wzorce wyniesione z domu (15,8%). Wśród innych przyczyn ankietowani wymienili m.in. uwarunkowania biologiczne – cechy osobowościowe oraz trudną sytuację materialną i bezrobocie (po 10,9%).

W kolejnych pytaniach poproszono respondentów o wskazanie ofiar i sprawców przemocy w rodzinie. Otrzymane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 4. Kto jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie?

Wykres 5. Kto jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w gminie?

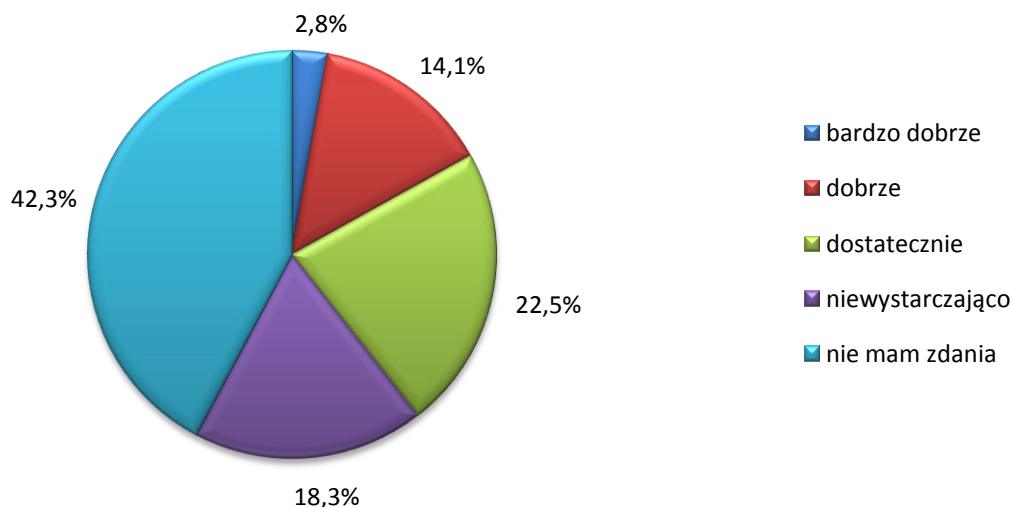

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

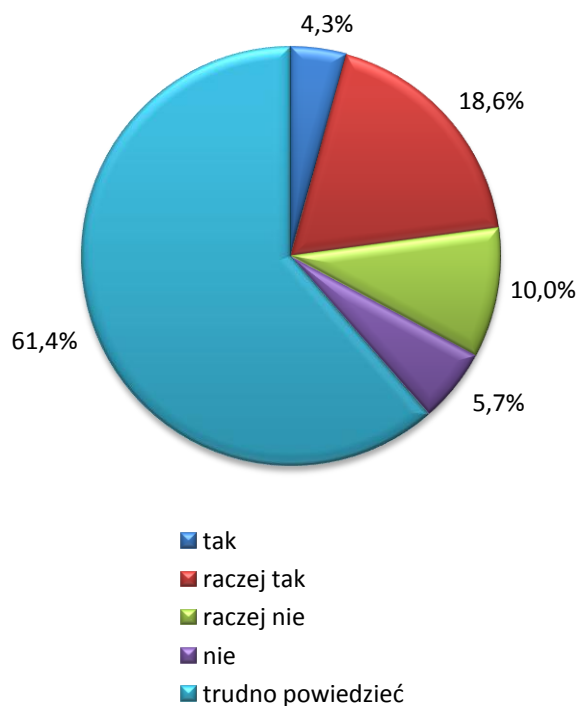
Według największej grupy ankietowanych, najczęściej ofiarami przemocy w rodzinie są kobiety (45,7%) i dzieci (38,6%). Jeśli natomiast chodzi o sprawcę przemocy w rodzinie, odpowiednio 31,7 i 27,8% respondentów wskazało, że tą osobą jest ojciec lub mąż, a 25,4% że konkubent. Z danych tych wyłania się modelowy obraz przemocy w rodzinie: sprawcami przemocy są zazwyczaj mężczyźni (ojcowie, mężowie i konkubenci), a ofiarami kobiety i dzieci.

W ankiecie znalazły się również pytania pozwalające badanym ocenić działania profilaktyczne podejmowane w gminie w związku z przemocą w rodzinie oraz ofertę pomocy świadczonej osobom dotkniętym tym problemem. Uzyskane opinie prezentują poniższe wykresy.

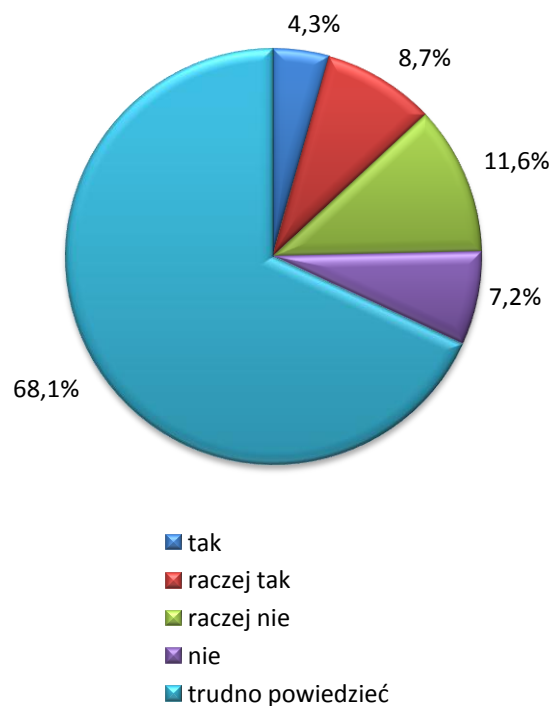
Wykres 6. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

Wykres 7. Czy oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie w gminie jest wystarczająca?

Wykres 8. Czy oferta pomocy dla sprawców przemocy w rodzinie w gminie jest wystarczająca?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

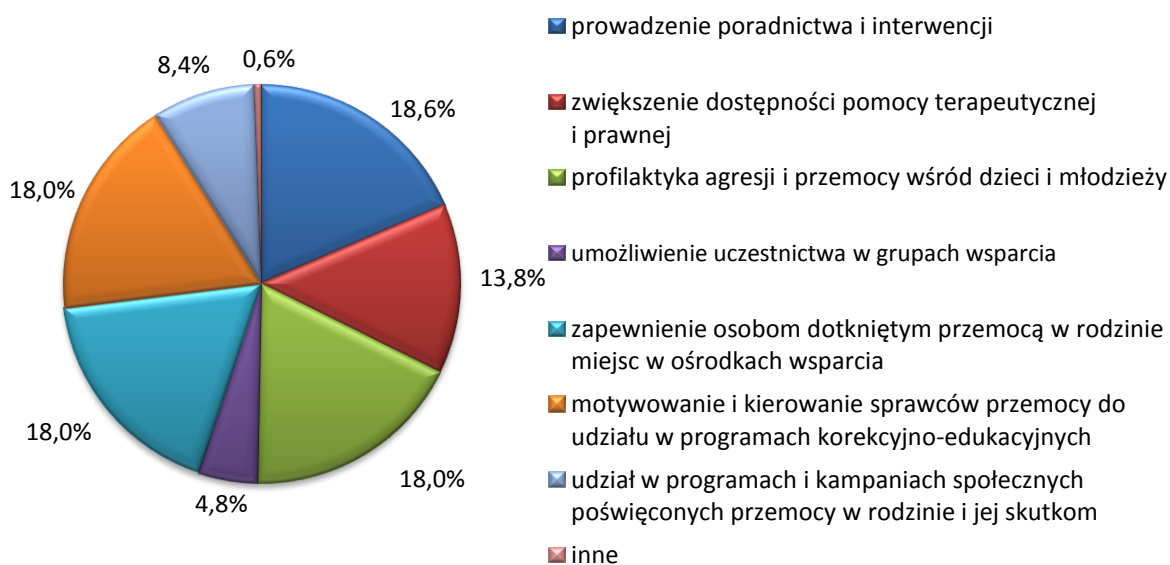
Prowadzoną w gminie działalność profilaktyczną związaną z problemem przemocy w rodzinie 36,6% badanych oceniło dobrze lub bardzo dobrze. Za dostateczną uznało ją 22,5% ankietowanych, a za niewystarczającą 18,3% respondentów. Jednocześnie największa grupa badanych (42,3%) nie miała zdania na ten temat.

W przypadku oceny dostępnej w gminie oferty pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie, większość ankietowanych (61,4%) nie potrafiła zająć stanowiska w tej sprawie. Spośród pozostałych łącznie 22,9% badanych odpowiedziało, że jest ona raczej wystarczająca lub wystarczająca, a negatywną opinię w tej sprawie przedstawiło 15,7% respondentów.

Negatywnie została oceniona oferta wsparcia dla sprawców przemocy w rodzinie. I tym razem największą grupę (68,1%) stanowili ci, którzy nie mieli zdania w tej sprawie. Spośród pozostałych, łącznie 18,8% respondentów stwierdziło, że oferta pomocy sprawcom przemocy w rodzinie jest raczej niewystarczająca lub niewystarczająca, a odmienną opinię wyraziło w sumie 13% ankietowanych.

Na koniec poproszono badanych o wskazanie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z przemocą w rodzinie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 9. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

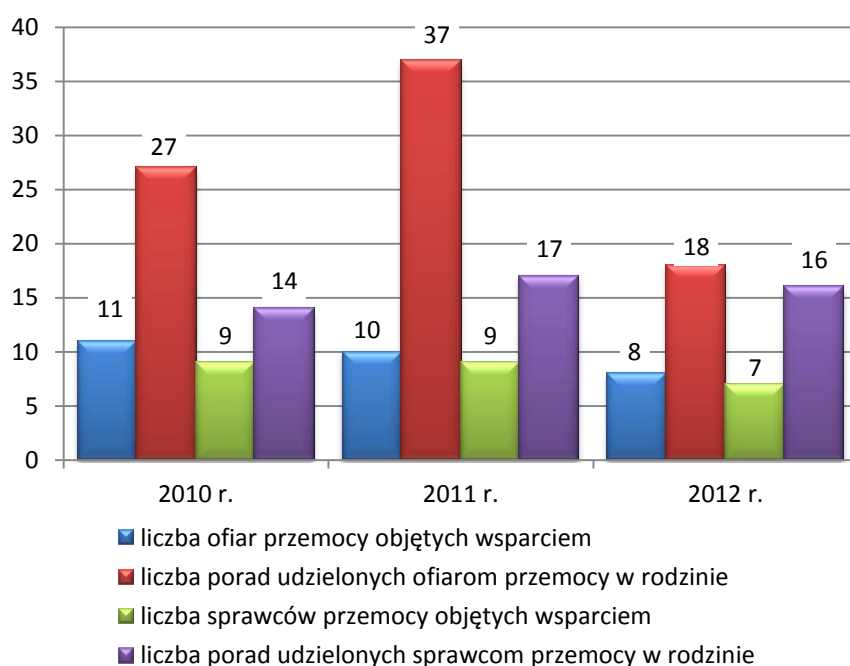
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim podejmować interwencje i świadczyć pomoc w postaci poradnictwa (18,6%), prowadzić profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży, zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia oraz motywować i kierować sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych (po 18%).

3. POMOC I WSPARCIE DLA OSÓB I RODZIN DOTKNIĘTYCH PROBLEMEM PRZEMOCY W RODZINIE

W gminie Grębocice funkcjonuje kilka podmiotów świadczących pomoc i wsparcie dla osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej. Jednym z nich jest Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Grębocicach, prowadzony przez psychologa, specjalistę terapii i psychoterapii uzależnień. Jest on czynny w każdy poniedziałek, od 15¹⁵ – 18¹⁵, a udzielana w nim pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie obejmuje: prowadzenie konsultacji z ofiarami i sprawcami przemocy, budowanie u ofiar przemocy poczucia własnej wartości i podnoszenie ich samooceny, motywowanie do zmiany sytuacji życiowej, zapewnienie dostępu do usług radcy prawnego w Urzędzie Gminy w Grębocicach oraz udzielanie informacji o innych instytucjach świadczących wsparcie osobom zmagającym się z problemem przemocy w rodzinie.

W latach 2010-2012 liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które zostały objęte wsparciem w ramach Punktu Konsultacyjnego spadała z roku na rok (20 w 2010 r., 19 w 2011 r., 15 w 2012 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

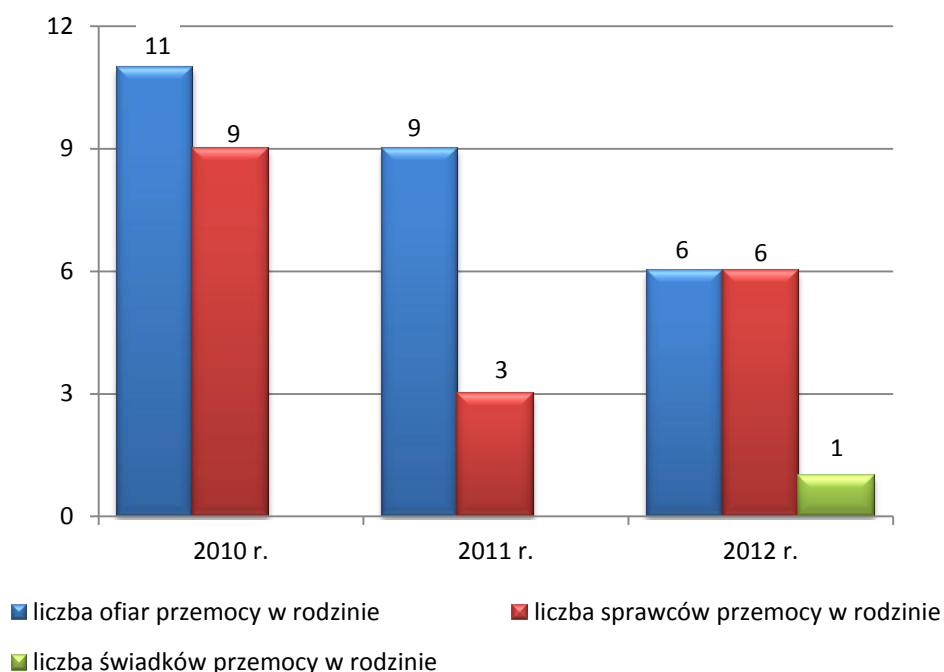
Wykres 10. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie objęte wsparciem w ramach Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w latach 2010-2012

Źródło danych: Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Grębocicach.

Ważną rolę w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie pełni również Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Grębocicach. W latach 2011-2012 liczba osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA, była niższa niż w 2010 roku (20 w 2010 r., 12 w 2011 r., 13 w 2012 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 11. Osoby dotknięte problemem przemocy w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA w latach 2010-2012

Źródło danych: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Grębocicach.

W analizowanym okresie członkowie GKRPA przeprowadzali rozmowy z osobami nadużywającymi alkoholu w związku ze stosowaniem przez nie przemocy (z 9 osobami w 2010 r., z 3 osobami w 2011 r., i 12 osobami w 2012 r.), motywowali sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjnym i terapii (9 osób w 2010 r., 3 osoby w 2011 r., 6 osób w 2012 r.) oraz dorosłe ofiary do zgłaszania się do miejsc specjalistycznej pomocy (11 osób w 2010 r., 9 osób w 2011 r. i 6 osób w 2012 r.).

Kolejnym podmiotem działającym w gminie w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest powołany w 2011 roku Gminny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Grębocicach. W jego skład wchodzi: przedstawiciele Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania

Problemów Alkoholowych, gminnych placówek oświatowych, Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Przychodni Lekarskiej „Lancet” oraz Rewiru Dzielnicowych w Grębocicach (w skład Zespołu mogą również wchodzić kuratorzy sądowi, prokuratorzy oraz przedstawiciele innych instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie). Obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Zadaniem Zespołu jest diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, a następnie podejmowanie działań zapobiegawczych w środowiskach nim zagrożonych oraz interwencji w środowiskach nim dotkniętych. Zespół zajmuje się także opracowywaniem i realizacją indywidualnych planów pomocy i inicjowaniem działań w stosunku do osób stosujących przemoc, a następnie monitorowaniem sytuacji w tych rodzinach. Do zadań Zespołu należy również dokumentowanie podejmowanych działań, a także ich efektów.

Zespół interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. Podobnie jak w przypadku Zespołu Interdyscyplinarnego, w skład grup roboczych wchodzi przedstawiciele: Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, gminnych placówek oświatowych, Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Przychodni Lekarskiej „Lancet” oraz Rewiru Dzielnicowych w Grębocicach, ewentualnie kuratorzy sądowi oraz specjaliści i przedstawiciele innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Prace w ramach grup roboczych są prowadzone w zależności od potrzeb zgłaszanych przez Zespół Interdyscyplinarny lub wynikających z problemów występujących w indywidualnych przypadkach.

Zadaniem grup roboczych jest opracowywanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych jej wystąpieniem, a także dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

W gminie i jej sąsiedztwie funkcjonują również inne podmioty, które w ramach podejmowanej działalności mogą zajmować się prowadzeniem działalności profilaktycznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz wspieraniem osób i rodzin

zmagających się z tym problemem. Należą do nich placówki oświatowe (w tym nauczyciele i pedagodzy szkolni), Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grębocicach (w 2012 roku z powodu przemocy w rodzinie objął on wsparciem 1 rodzinę liczącą 4 osoby), Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska „Lancet” w Grębocicach, Rewir Dzielnicowych w Grębocicach (według jego danych w 2012 roku na terenie gminy odnotowano 1 przestępstwo polegające na znęcaniu się nad osobą najbliższą; policjanci w sytuacji wystąpienia przemocy, podejmują również interwencje domowe oraz uruchamiają procedurę „Niebieskie Karty”), Świetlica Środowiskowo-Profilaktyczna w Rzeczycy (organizuje zajęcia, pogadanki, prelekcje i wycieczki integracyjne) oraz 10 świetlic wiejskich w miejscowościach: Bucze, Grodowiec, Grodziszczce, Obiszów, Stara Rzeka, Ogorzelec, Retków, Szymocin, Trzęsów i Żabice, a także Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Polkowicach oraz działający w jego strukturach Ośrodek Interwencji Kryzysowej. Ten ostatni kieruje wsparcie do osób pozostających w sytuacji przemocy domowej – ofiar przemocy – kobiet i dzieci lub osób znajdujących się w innej sytuacji kryzysowej i w zależności od sytuacji i potrzeby świadczy pomoc: doradczą, informacyjną, psychologiczną, terapeutyczną, socjalną, pedagogiczną, prawną oraz lokalową w formie Domu Interwencji Kryzysowej w Chocianowie.

IV. CELE I ZADANIA

Celem głównym Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Grębocice na lata 2014-2016 jest *zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w gminie poprzez udzielanie pomocy osobom nim dotkniętym oraz oddziaływanie na osoby stosujące przemoc*. Osiągnięcie tak sformułowanego celu wymaga wdrożenia wyznaczonych celów operacyjnych oraz zadań. Zostały one ujęte w przedstawionym poniżej w formie zestawień tabelarycznych harmonogramie, w którym uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, czas ich wdrożenia oraz wskaźniki monitoringowe.

Obszar 1. Profilaktyka i edukacja społeczna – zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel: operacyjny 1.: Poszerzenie wiedzy mieszkańców na temat zjawiska przemocy w rodzinie.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie w gminie.	samorząd gminy, w tym Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, oraz Policja	2014-2016	liczba opracowanych diagnoz, liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie
2. Prowadzenie lokalnych kampanii społecznych poświęconych problemowi przemocy w rodzinie.	samorząd gminy, w tym Urząd Gminy, oraz zakłady opieki zdrowotnej, lokalne media i organizacje pozarządowe	2014-2016	liczba lokalnych kampanii społecznych
3. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie prowadzenia w gminie edukacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie.	samorząd gminy, w tym Urząd Gminy, oraz organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe	2014-2016	liczba podjętych inicjatyw, liczba osób, którym udzielono informacji na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Obszar 1. Profilaktyka i edukacja społeczna – zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel: operacyjny 2.: Poprawa jakości działań profilaktycznych.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
<p>1. Prowadzenie poradnictwa, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych metod i kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz w stosunku do grup ryzyka, np. małoletnich w ciąży.</p>	<p>samorząd gminy, w tym Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Zespół Interdyscyplinarny, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, oraz zakłady opieki zdrowotnej</p>	<p>2014-2016</p>	<p>liczba placówek prowadzących poradnictwo, liczba osób, którym udzielono porady, liczba programów, liczba wizyt patronażowych prowadzonych przez położne podstawowej opieki zdrowotnej.</p>
<p>2. Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży działań profilaktycznych z zakresu agresji i przemocy, m.in. w ramach szkolnych programów profilaktycznych.</p>	<p>samorząd gminy, w tym Urząd Gminy, placówki oświatowe, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, specjaliści, przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji</p>	<p>2014-2016</p>	<p>liczba dzieci objętych działaniami profilaktycznymi z zakresu agresji i przemocy</p>

Obszar 2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie – zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Cel operacyjny 1.: Rozwój infrastruktury służącej udzielaniu pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz wypracowanie zasad współpracy pomiędzy podmiotami wchodzącymi w jej skład.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Kontynuowanie działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie	samorząd gminy, w tym przedstawiciele Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, i placówek oświatowych, oraz przedstawiciele zakładów opieki zdrowotnej, Policji, organizacji pozarządowych, kuratorzy sądowi i prokuratorzy	2014-2016	liczba posiedzeń zespołu, liczba osób objętych pomocą zespołu, liczba posiedzeń grup roboczych, liczba osób objętych pomocą grup roboczych
2. Kontynuowanie działalności i rozwijanie skierowanej do osób dotkniętych przemocą w rodzinie oferty funkcjonującego w gminie Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	samorząd gminy, w tym Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	2014-2016	zakres i rodzaj świadczonych usług, liczba osób objętych wsparciem
3. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.	samorząd gminy, podmioty i organizacje pozarządowe	2014-2016	liczba zleczanych lub wspólnie realizowanych projektów

Obszar 2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie – zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Cel operacyjny 2.: Upowszechnianie informacji i prowadzenie edukacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
<p>1. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania m.in. pomocy: medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej.</p>	<p>samorząd gminy, w tym Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Zespół Interdyscyplinarny, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, oraz zakłady opieki zdrowotnej, lokalne media i organizacje pozarządowe</p>	<p>2014-2016</p>	<p>liczba opracowanych i upowszechnianych materiałów informacyjnych, liczba lokalnych kampanii społecznych</p>
<p>2. Opracowanie i realizacja zajęć edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie.</p>	<p>samorząd gminy, w tym Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie</p>	<p>2014-2016</p>	<p>liczba zajęć dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, liczba osób uczestniczących w zajęciach</p>

Obszar 2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie – zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Cel operacyjny 3.: Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie dostępu do pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego.	samorząd gminy, w tym Urząd Gminy, Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, samorząd powiatowy, w tym Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Ośrodek Interwencji Kryzysowej, oraz zakłady opieki zdrowotnej i organizacje pozarządowe	2014-2016	liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego
2. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc całodobowych w ośrodkach wsparcia oraz w ośrodkach interwencji kryzysowej.	samorząd gminy, w tym Urząd Gminy, oraz samorząd powiatowy, w tym Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Ośrodek Interwencji Kryzysowej	2014-2016	liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały z miejsc w ośrodkach wsparcia oraz interwencji kryzysowej
3. Tworzenie i zwiększanie zakresu działania lokalnych telefonów zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	samorząd gminy i organizacje pozarządowe	2014-2016	liczba telefonów zaufania, czas dostępności telefonów, liczba rozmów i interwencji

<p>4. Wzmacnianie ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie w toku postępowania karnego poprzez tworzenie odpowiednich warunków do przesłuchiwanie dzieci i dorosłych osób dotkniętych przemocą w rodzinie.</p>	<p>samorząd gminy, Policja i organizacje pozarządowe</p>	<p>2014-2016</p>	<p>liczba przyjaznych pokoi przesłuchań, liczba przesłuchanych dzieci i dorosłych</p>
<p>5. Zapewnianie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie.</p>	<p>samorząd gminy, w tym przedstawiciele Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, oraz przedstawiciele zakładów opieki zdrowotnej i Policji</p>	<p>2014-2016</p>	<p>liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie.</p>
<p>6. Opracowanie i realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.</p>	<p>samorząd gminy, samorząd powiatowy, organizacje pozarządowe</p>	<p>2014-2016</p>	<p>liczba programów terapeutycznych, liczba osób uczestniczących w programie terapeutycznym, liczba osób, które ukończyły programy terapeutyczne, liczba grup terapeutycznych, liczba grup wsparcia.</p>
<p>7. Tworzenie warunków umożliwiających osobom dotkniętym przemocą w rodzinie otrzymanie w pierwszej kolejności mieszkań socjalnych.</p>	<p>samorząd gminy, w tym Urząd Gminy</p>	<p>2014-2016</p>	<p>liczba opracowanych uregulowań prawnych (przepisów prawa miejscowego, regulaminów) umożliwiających pomoc osobom dotkniętym przemocą w uzyskaniu mieszkania, liczba przyznanych mieszkań socjalnych</p>

Obszar 2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie – zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Cel operacyjny 4.: Monitoring skuteczności działań pomocowych.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Badanie skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą.	samorząd gminy, w tym Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2014-2016	liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z uwagi na ustanie przemocy w rodzinie, liczba osób, które w wyniku oddziaływań nie powróciły do stosowania przemocy w rodzinie

Obszar 3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie – zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cel operacyjny 1.: Tworzenie i rozszerzanie ofert oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz wypracowanie zasad współpracy pomiędzy podmiotami je realizującymi.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Rozpowszechnianie w gminie baz danych oraz informatorów na temat podmiotów realizujących ofertę dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	samorząd gminy, w tym Urząd Gminy	2014-2016	umieszczenie informatorów na stronie internetowej gminy do dnia 15 sierpnia każdego roku

Obszar 3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie – zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
Cel operacyjny 2.: Interweniowanie oraz reagowanie na stosowanie przemocy w rodzinie.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Stosowanie procedury „Niebieskie Karty”.	samorząd gminy, w tym przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, placówek oświatowych, Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych, oraz przedstawiciele zakładów opieki zdrowotnej i Policji	2014-2016	liczba sporządzonych Niebieskich Kart oraz liczba rodzin nimi objętych, liczba spraw zakończonych w wyniku ustania przemocy w rodzinie oraz braku zasadności podejmowania działań, liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” na skutek ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy
2. Aktywność i współdziałanie oraz wymiana informacji z Policją, kuratorską służbą sądową i innymi służbami w zakresie monitoringu zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy w rodzinie.	samorząd gminy, w tym Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, oraz Policja, kuratorska służba sądowa	2014-2016	liczba przekazanych Policji lub kuratorom sądowym informacji przez pracowników socjalnych o ponownym stosowaniu przemocy

			w rodzinie przez osoby uprzednio skazane za tego rodzaju przemoc
3. Motywowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i terapii.	samorząd gminy, w tym Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2014-2016	liczba osób, które zmotywowano do udziału w programach i terapii

Obszar 3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie – zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cel operacyjny 3.: Realizowanie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie zmierzających do zmiany wzorców zachowań.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Opracowanie, realizacja i badanie skuteczności programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	samorząd gminy, w tym Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, oraz organizacje pozarządowe	2014-2016	liczba programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, liczba osób uczestniczących w programach oraz tych, które ukończyły program, liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu programów powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie.

Obszar 4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – podniesienie jakości i dostępności świadczonych usług poprzez zwiększenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel operacyjny 1.: Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Zapewnienie osobom pracującym bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc wsparcia w formie m.in. superwizji, coachingu, grup wsparcia.	samorząd gminy, samorząd powiatowy, samorząd wojewódzki, organizacje pozarządowe	2014- 2016	liczba osób poddanych różnym formom poradnictwa i wsparcia psychologicznego

V. FINANSOWANIE PROGRAMU

Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Grębocice na lata 2014-2016 będzie finansowana:

- z budżetu gminy,
- ze środków samorządu powiatowego,
- ze środków samorządu wojewódzkiego,
- z dotacji z budżetu państwa,
- z programów rządowych z zakresu przeciwdziałania przemocy we rodzinie,
- z funduszy zewnętrznych, w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz funduszy norweskich,
- ze środków pozyskanych z innych źródeł.

Na realizację Programu w 2014 roku przewidziano w budżecie środki finansowe w wysokości 2.700 zł.

Wysokość środków finansowych na realizację Programu w latach 2015-2016 zostanie ujęta w przyjmowanej corocznie uchwale budżetowej Rady Gminy.

VI. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU

Koordynatorem realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Grębocice na lata 2014-2016 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grębocicach. Sformułowane w dokumencie zadania będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji.

Monitoring i ewaluacja Programu, polegające na zbieraniu i analizowaniu informacji na temat realizowanych bądź zrealizowanych już zadań, będą prowadzone corocznie. Gromadzone dane z jednej strony pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych zadań zmierza w słusznym kierunku, z drugiej natomiast umożliwią ustalenie rzeczywistych rezultatów ich wdrożenia – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Do oceny wdrożenia sformułowanych w Programie zadań zostaną wykorzystane wyznaczone w dokumencie wskaźniki monitoringowe.

W terminie do 31 marca każdego roku Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej przedstawi Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu. Sprawozdanie zostanie sporządzone na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów biorących udział w realizacji Programu.

SPIS WYKRESÓW

Wykresy:

Wykres 1. Czy w Pani/Pana najbliższym otoczeniu występuje zjawisko przemocy w rodzinie?

Wykres 2. Jakie rodzaje przemocy w rodzinie najczęściej występują w gminie?

Wykres 3. Najczęstsza przyczyna przemocy w rodzinie

Wykres 4. Kto jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie?

Wykres 5. Kto jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w gminie?

Wykres 6. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

Wykres 7. Czy oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie w gminie jest wystarczająca?

Wykres 8. Czy oferta pomocy dla sprawców przemocy w rodzinie w gminie jest wystarczająca?

Wykres 9. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

Wykres 10. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie objęte wsparciem w ramach Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w latach 2010-2012

Wykres 11. Osoby dotknięte problemem przemocy w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA w latach 2010-2012